

วิเคราะห์วรรณศิลป์ในบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลหึ่งแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

Literature Analysis in Lullabies by Phu Thai People in Hong Saeng, Loeng Noktha District, Yasothon Province

อนันตศักดิ์ พลแก้วเกษ *

ภาวิณี หึ่งแซง **

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง วิเคราะห์บทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลหึ่งแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ที่มาของบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลหึ่งแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 2) เพื่อวิเคราะห์วรรณศิลป์ในบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลหึ่งแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ผลการศึกษามี ดังนี้

ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลหึ่งแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีที่มาจากความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน นึกจะกล่าวถึงเรื่องอะไรก็จะกล่าวขึ้นเพื่อสัมผัสเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องราวเดียวกัน กล่าวถึงสัตว์ต่าง ๆ เช่น ปลา ไก่ นก แมว ตู๊กแก วัว ควาย กล่าวถึง อาชีพ เช่น ทำไร่นา เลี้ยงหม่อน เป็นเพลงของชาวบ้าน ซึ่งสืบทอดมาจากปากต่อปากสืบทอดมาหลายชั่วอายุคน อาศัยการฟังและการจดจำ มีกำเนิดที่มาไม่แน่นอนไม่ชัดเจน ส่วนการวิเคราะห์ตัวบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท พบว่าโครงสร้างของตัวบท แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบและลักษณะของตัวบท
2. วิเคราะห์ด้านภาษา แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ การเปรียบเทียบอุปมา การเปรียบเทียบอุปลักษณ์ การเปรียบเทียบแบบอติพจน์ การเปรียบเทียบสัญลักษณ์

3. บทบาทของเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท คือ 1) ช่วยกล่อมให้เด็กนอนหลับได้เร็วขึ้น 2) เป็นเครื่องมือในการอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาจิตใจ 3) เป็นการสร้างความเพลิดเพลินทั้งต่อผู้ร้องและผู้ฟัง 4) เป็นเครื่องบอกถึงความเจริญทางวัฒนธรรมของชุมชนและสังคม 5) เป็นการสะท้อนสภาพวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคม 6) สะท้อนให้เห็นถึงความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยง 7) เป็นการปูพื้นฐานการศึกษาของเด็ก

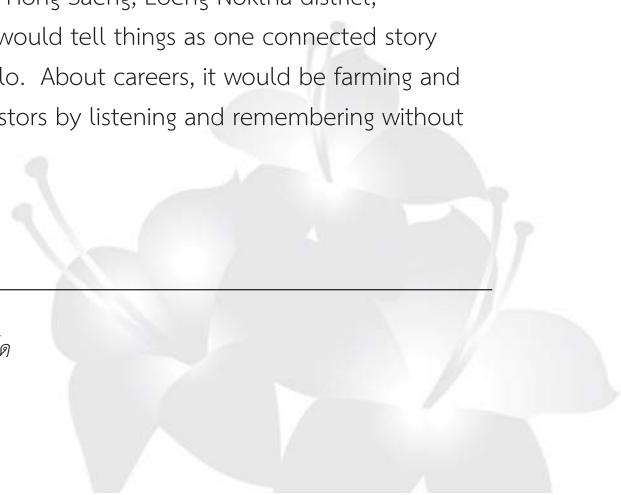
ABSTRACT

This study analyzed lullabies by Phu Thai people in Hong Saeng, Loeng Noktha district, Yasothon province. It aimed to 1) analyze origin of lullabies by Phu Thai people in Hong Saeng, Loeng Noktha district, Yasothon province 2) analyze art created language in lullabies by Phu Thai people in Hong Saeng, Loeng Noktha district, Yasothon province. Data was analyzed qualitatively and presented in term of analytic descriptive which showed results as follows.

Results revealed that lullabies by Phu Thai people in Hong Saeng, Loeng Noktha district, Yasothon province were from creativity of local wisdom that would tell things as one connected story such as animals; fish, chicken, bird, cat, gecko, cow, and buffalo. About careers, it would be farming and breeding silk worm. The songs were passed on from the ancestors by listening and remembering without clear origin.

* อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** นักศึกษาชั้นปีที่ ๔ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

For analyzing text of lullabies by Phu Thai people, they showed the structure of the text in 3 features.

1. Patterns and characteristics of the text or rhyme

2. Language analysis included 4 aspects which were comparison, metaphor, hyperbole, and symbol comparison

3. Role of lullabies by Phu Thai people offers 1) Helping kids sleep earlier 2) Tools for raising and refining kids 3) Entertaining singer and listener 4) Indicator of rich social and community culture 5) Reflecting way of life, thinking, belief, and social value 6) Reflecting love relationship between kids and parents 7) Building basic education for kids.

คำสำคัญ : เพลงกล่อมเด็กของคนภูไท, วรรณศิลป์, ภูมิปัญญาชาวบ้าน

Keywords : lullaby by Phu Tai people, Literature, Local wisdom

บทนำ

เพลงกล่อมเด็กเป็นวรรณกรรมท้องถิ่น ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ คนทุกชาติทุกภาษาล้วนมีบทเพลงกล่อมเด็กด้วยกันทั้งนั้น สันนิษฐานว่าเพลงกล่อมเด็กมีวิวัฒนาการจากการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอน ร้องเพลงกล่อมเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินหลับง่าย และเกิดความอบอุ่นใจ เพลงกล่อมเด็กเป็นบทเพลงแรกที่เด็ก ๆ ทุกคนเคยได้ฟังได้ยินในชีวิต พ่อแม่หรือผู้ปกครองร้องกล่อมให้นอนหลับ ซึ่งเพลงกล่อมเด็กเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความรัก ความผูกพันของพ่อแม่ที่มีต่อลูก หรือของคนในครอบครัวที่มีต่อกันซึ่งความรักของคนในครอบครัวเป็นสื่อสำคัญ ในการสร้างพื้นฐานที่ดีและนำไปสู่การพัฒนาชุมชน และประเทศชาติต่อไป สอดคล้องกับ อมรา กล่าเจริญ (2553 : 48) กล่าวว่า บทเพลงกล่อมเด็ก เนื้อหาสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม ความเชื่อ ค่านิยม ความเป็นอยู่ด้านต่าง ๆ ของคนในแต่ละท้องถิ่น เนื้อเพลงจึงมีหลายแนว เช่น สะท้อนให้เห็นสภาพของครอบครัว สะท้อนให้เห็นถึงการทำมาหากิน ให้ความรู้เรื่องธรรมชาติวิทยา สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น คนทุกชาติทุกภาษาในโลกมีบทเพลงกล่อมเด็กด้วยกันทั้งนั้น

เพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนงา จังหวัดยโสธร เป็นเพลงที่ใช้ร้องกล่อมให้เด็กนอนหลับ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ที่เติบโตมาเป็นสมาชิกในสังคม เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสืบทอดมาด้วยวิธีการเล่าปากต่อปาก มีการสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน สิ่งที่น่าสนใจคือการใช้นาฏยภาษาภูไท ในการกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่นภูไท บ้านห่องแซ อำเภอลองนงา จังหวัดยโสธรมีความโดดเด่น ควรศึกษาละเอียด และเข้าถึงภาษาให้อย่างสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ที่มาของบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนงา จังหวัดยโสธร
2. เพื่อวิเคราะห์วรรณศิลป์ในบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนงา จังหวัดยโสธร

วิธีการดำเนินงานวิจัย

บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก รวมทั้งได้รวบรวมแนวคิด ความหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนำข้อมูลเหล่านี้มารวบรวมจัดกลุ่มเรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยและหนังสือตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก
2. เก็บข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการขับร้องเพลงกล่อมเด็กของคนภูไทในตำบลห่องแซ อำเภอลองนงา จังหวัดยโสธร
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการขับร้องเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ในตำบลห่องแซ อำเภอลองนงา จังหวัดยโสธร

4. เรียบเรียงข้อมูลตามที่ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อเป็นผลการวิจัย

5. นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ทั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัย คือ การวิเคราะห์บทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร โดยมีทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็กที่เป็นเอกสาร และตัวบทที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยได้แบ่งระยะในการศึกษาวิจัยออกเป็น 3 ช่วง ระยะสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ด้านเอกสาร และลงภาคสนาม ระยะรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ระยะวิเคราะห์ และเสนอผลการวิจัย การวิเคราะห์บทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร ต่อไป

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาที่มาของบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร เป็นบทเพลงที่ใช้ขับร้องกล่อมเด็กให้นอนหลับ เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตเป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคม บทเพลงกล่อมเด็กเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ซึ่งสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ภูมิหลังของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร มีความเป็นมาความเชื่อทางศาสนา กลุ่มชนประเพณีงานบุญต่าง ๆ ในอดีตของคนภูไทห่องแซ อพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่อุดมสมบูรณ์แห่งนี้เป็นบ้านห่องแซเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ในเขตอำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร เป็นถิ่นฐานที่มีชาวภูไทอาศัยอยู่อย่างคับคั่ง มีขนบธรรมเนียมและภาษาพูดแตกต่างไปจากชนกลุ่มอื่น ๆ ในสมัยหนึ่งเคยเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่แคว้นสิบสองปันนา ในอาณาจักรล้านช้าง แต่ปัจจุบันนี้ได้แตกแยกกันไปถิ่นฐานต่าง ๆ ชาวภูไทที่อยู่ในประเทศไทยส่วนมากอาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่มีอยู่ส่วนมากอยู่ในจังหวัดสกลนคร และจังหวัดนครพนม เป็นพวกที่อพยพมาจากประเทศลาว ตั้งแต่ครั้งดินแดนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยยังเป็นอาณาเขตของประเทศลาว การอพยพลงมาครั้งนั้น มีอยู่ด้วยกันสองจำพวก คือ 1) เป็นพวกที่อพยพลงมาก่อนเพื่อแสวงหาที่ทำมาหาเลี้ยงชีพ 2) เป็นพวกที่อพยพลงมาเพราะเกิดศึกสงคราม ในครั้งที่สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ ครั้นเมื่อเวียงจันทน์แตกแล้วจึงได้ถอยถอยลงมา

สำหรับชาวภูไทที่อยู่บ้านห่องแซปัจจุบันเป็นพวกแรกที่อพยพลงมา เพื่อแสวงหาที่ทำมาหากิน ปรากฏว่าได้รับอิทธิพลของชาวลาวที่เป็นกลุ่มชนภูไทสูง จึงได้รับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่างที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน และสิ่งที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด กล่าวคือ ภาษาพูด การแต่งกาย วัฒนธรรมการกิน และเพลงกล่อมเด็กที่สืบทอดกันมาด้วยวิธีมุขปาฐะ โดยไม่ปรากฏนามผู้ขับร้องคนแรก สันนิษฐานว่าน่าจะเกิดขึ้นพร้อมกับการอพยพของกล่อมชนดังกล่าว (วัดป่าจันทนาราม : ศูนย์วัฒนธรรมภูไท, 2559)

ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร พบว่าเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซมี 7 ตัวบท แต่ละบทเพลงกล่อมเด็กมีสำเนียงภาษาภูไท ที่มาของแต่ละบทเพลงเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นเพลงของชาวบ้านสืบทอดมาจากปากต่อปากหลายชั่วอายุคน อาศัยการฟังและการจดจำ ที่กำเนิดที่มานี้ไม่แน่นอนชัดเจน สืบทอดกันมาโดยไม่ทราบต้นตอแน่ชัดว่าผู้ใดเป็นผู้แต่ง หรือผู้ร้องเป็นคนแรก เพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ถูกเรียบเรียงเรียบเรียงถ้อยคำขึ้นด้วยคำที่เรียบง่าย เป็นเพลงที่ผู้ร้องต้องการให้เด็กฟังเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน จะได้นอนหลับเร็วขึ้น ผ่อนคลายการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ประพฤติตนตามจารีตประเพณี มีความรู้ซึ่งถึงวัฒนธรรมของตน รวมถึงคำนิยามที่สังคมยอมรับ และยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าอะไรคือพฤติกรรมที่ดีที่ควรปฏิบัติต่อกันในชีวิตประจำวัน ในขณะที่ผู้ร้องก็เพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ไปด้วยในตัว จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้ขับร้องเพลงกล่อมเด็กที่พบในตำบลห่องแซ จำนวน 11 คน พบว่าเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธรมี 7 บทเพลง แต่ละบทเพลงมีเนื้อหา คำร้องเป็นสำเนียงภาษาภูไท ของคนบ้านห่องแซเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสำเนียงภาษาไทยถิ่นอีสานปะปนในบทเพลงมีเพียงเล็กน้อย ดังนี้ 1) เพลงนอนสาหล้าหลับตาแม่สีกอม 2) เพลงคำหลอย 3) บทเพลงโอนชิงซาตาคตุม 4) บทเพลงบั้งไฟ 5) เพลงเตย 6) บทเพลงนอนสาหล้า และ 7) บทเพลงบั้งไฟปลาก

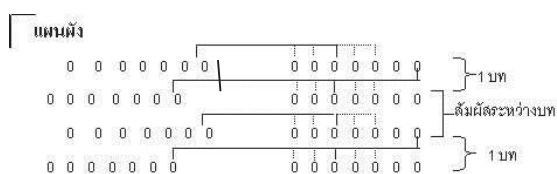
ส่วนฉันทลักษณ์ของบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร ตัวบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไทห่องแซ มีลักษณะคล้ายกลอนสุภาพ ร่ายโบราณ ร่ายยาว มีลักษณะการประพันธ์ที่ไม่นิยมบังคับเอกโทไม่จำกัดวรรคและคำ แต่มักใช้จำนวนของเนื้อหาเป็นหลักในการแต่ง นิยมส่งสัมผัสส่งท้ายวรรคหน้า และรับสัมผัสในวรรคถัดไป

ที่คำใดคำหนึ่งภายในวรรค สัมผัสเชื่อมกันไปจนจบ ทั้งนี้ตัวบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท อาจไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ กล่าวคือ แต่ละวรรคมากกว่า 5-8 คำ และการสัมผัสในวรรคบางวรรคไม่มีการส่งสัมผัส เพราะลักษณะการประพันธ์เน้นเนื้อหาเป็นหลัก ตัวอย่าง

เพลงนอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม ขับร้องโดย นางทองมาก ละคร และนางทองเหลา ทวีชาติ คำประพันธ์ เหมือนกันกับรูปแบบฉันทลักษณ์ของกลอนแปดหรือกลอนสุภาพมีบทร้อง 3 บท ทุกบทจะมีฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์เหมือนกัน อาจจะแตกต่างกันบ้างในเรื่องจำนวนคำ ซึ่งในแต่ละวรรคจะมี 7-8 คำ และคำที่นำมาสัมผัสระหว่างวรรคระหว่างบทยังไม่ถูกต้อง บทเพลงนอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม ตรงกับรูปแบบฉันทลักษณ์ ดังนี้

แผนผังกลอนสุภาพ

บทเพลง นอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ... นอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม คำแพงแม่น้อย

พ่อไปเฝ้าเอาไข่มหา

แม่ไปนาเอาปาลามาต้อน

แม่เลี้ยงม้อนนอนอยู่สวนม้อน

ดึกนอนซอมนันคึกมันตื่น

ลูกน้อยให้ลูกได้กระบอง

เสียงท่องท่องซี้เยียวใส่บ่อน

เลี้ยงลูกน้อยมันยากมันชา

พ่อยากปะลูกผิวไปวช

สร้างผนวชในศาสนา

ลูกใหญ่มาให้ลูกกราบไหว้

คันเจ้าเป็นชายให้เจ้าไปวช

ให้อยู่ยวดในศีลในธรรม

ให้จำนำคุณพ่อคุณแม่

พ่อได้แก่ขั้นสู่สวรรค์

นอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม

คำแพงแม่น้อย ๆ

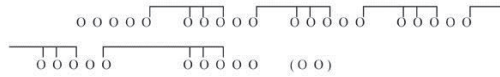
ทองมาก ละคร และทองเหลา ทวีชาติ (25 ก.พ. 2560. สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง ฉันทลักษณ์ร้อยโบราณ

เพลงคำหลอย ขับร้องโดย นางคำตา วงศ์ทอง คำประพันธ์คล้ายกันกับรูปแบบ ฉันทลักษณ์ของร้อยโบราณ ในบทเพลงคำหลอย ของนางคำตา วงศ์ทอง จะเอาบทเพลงกล่อมเด็กที่ปรากฏในสังคมมาขับร้องเป็นบทเพลงเดียวโดยมีการเชื่อมเสียงเอน “อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...” ก่อนขึ้นเนื้อร้องแต่ละวรรค ซึ่งในแต่ละวรรคจะมี 5-8 คำ ดังนี้

แผนผังรายโบราณ

บทเพลงคำหล่อย

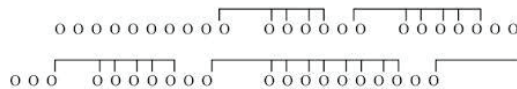
อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนเหยื่อหล่อยน้อยนอนเหยื่อ นอนมิหลับกับแก้มเลตา
อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แมวมิม่าฝิโพงมาเลแก้ม
อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนหลับแล้วแมวน้อยแล่นหนี หลับตาปริ๊ดปริ๊ดคนดีของแม่
อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนเหยื่อหล่อยน้อยนอนเหยื่อ
อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนสาหล่าหลับตาแม่สิกล่อม
อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่ไปไฮปิงโกมาหา อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่ไปนาปิงปลามาดอน
อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่เลี้ยงมือนนอนอยู่สายไหม
อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...หลับตาไวไวกำแพงของแม่ แม่เลี้ยงมือนนอนอยู่สายไหม หลับตาไวไว
กำแพงของแม่

คำตา วงศ์ทอง (25 ก.พ . 2560 : สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง

บทเพลงเต้ย ขับร้องโดย คุณยายคุณ รัตนวงศ์ (2560) สัมภาษณ์ กล่าวว่า ในการกล่อมให้เด็กนอนเร็วขึ้น ซึ่งได้แสวงหาบทเพลงเต้ยและอื่น ๆ มาขับร้องกล่อมลูกให้นอนหลับเร็วขึ้น คำประพันธ์เหมือนกับรูปแบบฉันทลักษณ์ ของรายยาว มีเนื้อร้องแต่ละบทบังคับฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์เหมือนกันทุกบท อาจจะแตกต่างกันบ้างในเรื่องจำนวนคำ ซึ่งในแต่ละวรรคจะมี 5-8 คำ บทเพลงเต้ยตรงกับรูปแบบ ฉันทลักษณ์ ดังนี้

แผนผังรายยาว

เพลงเต้ย

แต่น้อแต่พอควแล้วพอ! คร่าวแล้วสิเดินไปให้เตยเตย ฝัสม่าซ่อยเลี้ยงหมากเขียงน้อยช้อยนาง ไคได้อ่าง
ตำช่างแอม ทอนาย แอมมะลาเป็นสาวว่าอวเลยลูงบ้า มันบมาไปให้เยียม ไปให้เยียม ไปให้เยียม จะถามให้ช้อยม มาไว ๆ
พี่ค่อมมาพาวตาวเดินขึ้น โคกยานเอ็นสั่งตาราไปก่อนเด้อคุณตาพี่สั่งลาก่อนเดอน้องอยู่ครองคอย เออีย คุณ รัตนวงศ์
(25 ก.พ. 2560 : สัมภาษณ์)

2. วิเคราะห์วรรณศิลป์ในบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร

การศึกษาภาษา และสำนวนโวหารเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร และภาษาไทยกลางเพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความคล้ายคลึง และความแตกต่างกัน ดังนี้

การใช้ภาษาถิ่นภูไท ตำบลห่องแซ อำเภอลองนกา จังหวัดยโสธร จากการศึกษาพบว่า การใช้ภาษาถิ่น
ในบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไทตำบลห่องแซ ปรากฏเป็นภาษาถิ่นภูไทห่องแซในรูปคำประสมและอยู่ในรูปของคำขยาย

2.1 คำประสม หมายถึง คำที่สร้างจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปเกิดเป็นคำใหม่ วิเชียร เกษประทุม (2532 : 2)

กล่าวว่าคำประสมเกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกันมีความหมายใหม่ แต่ยังมีเค้าของความหมายเดิม ส่วนมาก
มักเป็นการประสมคำระหว่างคำไทยกับคำไทยแต่อาจมีคำประสมบางคำที่ประสมระหว่างคำไทยกับคำภาษาอื่น

ตัวอย่างเพลงกล่อมเด็กของคนภูไทห่องแซประกอบด้วยคำภาษาถิ่นภูไทห่องแซ ที่เป็นคำประสม เช่น
มันคึก มันตื่น ขี้เยียว ไล่บ่อน ปะลูกผัว

ตัวอย่างบทเพลงนอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ... นอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม คำแพงแม่นี่เอย

พ่อไปไฮ้เอาไข่มหา

แม่ไปนาเอาปลา มาต้อน

แม่เลี้ยงม้อนนอนอยู่สวนม้อน

ดึกออนซอนมันคึก มันตื่น

ลูกน้อยให้ลูกได้กระบอง

เสียงทอ้งทอ้งซี้เยียว ไล่บ่อน

เลี้ยงลูกน้อยมันยากมันชา

พอยากปะลูกผัวไปบวช

สร้างผนวชในศาสนา

ลูกให้มาให้ลูกกราบไหว้

คนเจ้าเป็นชายให้เจ้าไปบวช

ให้ยียวดในศีลในธรรม

ให้จำนำคุณพ่อคุณแม่

พอได้แก่ขึ้นสวรรค์

นอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม

คำแพงแม่นี่เอย

ทองมาก ละคร และทองเหลา ทวีชาติ (25 ก.พ. 2560 : สัมภาษณ์)

2.2 คำขยาย คือ คำวิเศษณ์ทำหน้าที่เป็นข้อความเพิ่มเติมในประโยค นววรรณ พันธุเมธา (2554 : 4) กล่าวว่า คำขยาย ทำหน้าที่ขยายขยายคำหลักขยายด้วยตัวเองให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น คำ " หลับตาไวไว" คำว่า หลับตา (หลับตา) และ "ไวไว"เป็นคำขยาย แปลว่า หลับตาเร็ว

ตัวอย่างบทเพลงคำหล่อ

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนเหยอหล่อยน้อยนอนเหยอ นอนมิหลับกับแก้วมาเลตา

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แมวมิม่าผัวโง่มาเลแก้ว

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนหลับแล้วแมวน้อยแล่นหนี หลับตาปริ๊ดปริ๊ดคินดีของแม่

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนเหยอหล่อยน้อยนอนเหยอ

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนสาหล่าหลับตาแม่สีก้อม

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่ไปไฮ้ปิ้งไก่อมาหา อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่ไปนาปิ้งปลามาต้อน

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่เลี้ยงม้อนนอนอยู่สายไหม

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...หลับตาไวไว คำแพงของแม่

แม่เลี้ยงม้อนนอนอยู่สายไหม หลับตาไวไวคำแพงของแม่...จบ

คำดา วงศ์ทอง (25 ก.พ. 2560 : สัมภาษณ์)

สำนวนโวหารเป็นศิลปะการใช้ภาษาอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดมโนภาพได้ชัดเจนหรือกว้างขวางกว่าภาษาตรงไปตรงมา เพราะโวหารใช้เปรียบเทียบสรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งรูปธรรม และนามธรรมระหว่างสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ คือ อุปมา และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบคืออุปไมย โวหารก็แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ชัดเจน และมีชีวิตจิตใจเสนอ สำนวนโวหาร แบ่งออกได้ ดังนี้

2.3 การเปรียบเทียบอุปมา

อุปมา คือ โวหารเปรียบเทียบของสองสิ่งว่าคล้ายกัน ดนัย ไชยโยธา (2551 : 1) กล่าวว่า อุปมาอุปไมย เป็นข้อความที่ยกขึ้นมาเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น เช่น สีขอให้ควายฟัง

ตัวอย่าง บทเพลงปิ้งไก่ ปิ้งปลา

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนสาหล่า หลับตาแม่สีก้อม แม่ไปไฮ้ปิ้งไก่อมาหา แม่ไปนาปิ้งปลามาต้อน อ้อ...
อ้อ...อ้อ...อ้อ... (ซ้ำ)

แก้วคำ ห้องแสง บุญมี อ่อนแก้ว และคณะ (25 ก.พ. 2560 : สัมภาษณ์)

บทเพลงปิ้งไก่ปิ้งปลาเปรียบว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครองออกไปทำอะไรทำหน้าแต่เช้าแล้วก็หาของดีไม้ดีดีมีมาฝากลูก เช่น มีไก่ป่า มีปลา คือเปรียบได้ว่าคนภูไทห้อยแขงมีการดำเนินชีวิตเหมือนคนอีสานทั่วไป

2.4 การเปรียบเทียบอุปลักษณ์

อุปลักษณ์ คือ เป็นโวหารที่เปรียบเทียบสองสิ่งว่า เป็นหรือคือสิ่งเดียวกันหรือเท่ากัน ได้แก่ เป็น คือ เท่า วารุณี พลบูรณ์ (2538 : 11-15) กล่าวว่า การเปรียบเทียบอุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบด้วยการกล่าววาทะหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ ใช้การกล่าวเป็นนัยให้เข้าใจเอง เป็นการเปรียบเทียบโดยนำเอาลักษณะสำคัญของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ มาเปรียบเทียบกันที่โดยโดยไม่ต้องมีคำเชื่อมโยง ไม่ต้องใช้คำแสดงการเปรียบเทียบ ดังปรากฏในเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ดังนี้

ตัวอย่างบทเพลงเต้ย

แลน้อแต่พอกวแล้วพอ! คราวแล้วสิเดินไปให้เตยเตยง ฝัสมิมาช้อยเลี้ยงหมากเชียงน้อยช้อยนาง ไคได้อ่างต่ำช่างแอมทอนาย แอมมะลาเป็นสาวว่าอวเลยลูงป้า มันบ่มาไปให้เยียม ไปให้เยียม ไปให้เยียม จะถามให้ฮู้ฮ้อม มาไว ๆ ที่ค่อมมาพาวตาวเดินขึ้น โคยกานเอ็นสั่งตาราไปก่อนเด้อคุณตาพี่สั่งลาก่อนเด้อน้องอยู่ครองคอยเอื้อย (คุณ รัตนวงศ์. 25 ก.พ. 2560 : สัมภาษณ์)

แอมมะลา ที่ปรากฏในบทเพลงเต้ยนี้ ใช้คำอุปลักษณ์ว่า "แอมมะลาเป็นสาว" ลูกสาวคนเล็กหรือคนสุดท้อง ผู้เป็นแม่ได้บอกอวาลุงป้าว่าลูกสาวคนเล็กนั้นโตเป็นหนุ่มสาวแล้วเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการเจริญเติบโตของมนุษย์

2.5 การเปรียบเทียบแบบอติพจน์

อติพจน์ คือ เป็นการพูดเกินจริง เพื่อเน้นความรู้สึก ในการประพันธ์โวหารประเภทนี้ไม่ควรเอาความจริงมาพิจารณา เพราะเป็นกลวิธีของผู้ใช้ภาษาต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจจินตนาการหรืออารมณ์ สอดคล้องกับ กองเทพ เคลือบพนิชกุล (2555 : 123) กล่าวว่า อติพจน์ คือ การกล่าวเกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าวที่ต้องการย้ำความหมาย เช่น บทเพลงกล่อมเด็กต่อไปนี้

ตัวอย่างบทเพลงคำหล่อย

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนเหยื่อหล่อยน้อยนอนเหยื่อ นอนมิหลับกับแก้มมาเลตา

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่มิมาผิโพงมาเลแก้ม

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนหลับแล้วแมวน้อยเล่นหนี หลับตาปรี๊ดปรี๊ดคนดีของแม่

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนเหยื่อหล่อยน้อยนอนเหยื่อ

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนสาหล่าหลับตาแม่สิกล่อม

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่ไปโสบังโก้มหา อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่ไปนาบั้งปลามาดอน

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...แม่เลี้ยงม่อนนอนอยู่สายไหม

อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...อ้อ...หลับตาไวไคคำแพงของแม่ แม่เลี้ยงม่อนนอนอยู่สายไหม หลับตาไวไคคำแพง

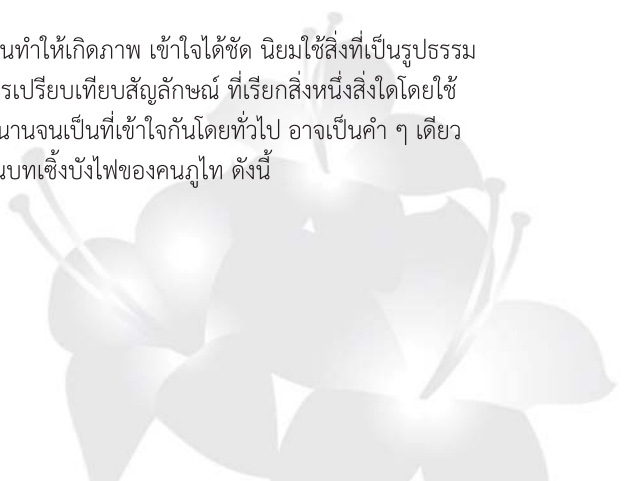
ของแม่...จบ

(คำตา วงศ์ทอง. 25 ก.พ. 2560 : สัมภาษณ์)

เพลงกล่อมเด็กของคนภูไท คำบ่ล้องแซง อำเภอลองนงกา จังหวัดยโสธร เพลงบทนี้สะท้อนให้เห็นโวหารอติพจน์ คือ กล่าวเกินจริง เช่น “หล่อยน้อย (คนตัวน้อย ๆ)” ฟังแล้วน่าเอ็นดูสงสาร มีการขู เช่น “กับแก้มมาเลตา (ตุ๊กแกมาเลียตา)” เป็นการขู่เกินจริงสื่อถึงอารมณ์ของเด็กได้นอนหลับไวขึ้น กล่าวถึง ความมืดเงียบสนิท “หลับตาปรี๊ดปรี๊ด (หลับตาให้สนิท)” เป็นการเน้นความรู้สึก ซึ่งเป็นภาพแสดงความรู้สึกให้น่ากลัวยิ่งขึ้น

2.6 การเปรียบเทียบสัญลักษณ์

การเปรียบเทียบสัญลักษณ์ คือ สิ่งนำมาแสดงแทนสิ่งอื่นทำให้เกิดภาพ เข้าใจได้ชัด นิยมใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมแทนนามธรรม สอดคล้องกับ วารุณี พลบูรณ์ (2538 : 11-15) กล่าวว่า การเปรียบเทียบสัญลักษณ์ ที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้คำอื่นแทน คำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบ และตีความซึ่งกันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป อาจเป็นคำ ๆ เดียวข้อความ บุคคลในเรื่อง เป็นเรื่อง เฉพาะตอน หรือเรื่อง ๆ หนึ่งก็ได้ เช่น ในบทเชิงบังไฟของคนภูไท ดังนี้

ตัวอย่างบทเชิงบังไฟ

ไอ้ โหะไอ้ โหะ ไอ้ เฮาไอ้...ตาไล ๆ ละบังไฟเฮาขึ้น ขึ้นฮอดฟ้าแล้วเจ้าโอยลงมา ให้เจ้าตกมาใส่กลางไฮนาดำ
ตาไล ๆ กะบังไฟเฮาขึ้น

ไอ้ โหะ ไอ้ โหะ เฮาไอ้...ผู้ใหญ่ในงานกะมีการสำรวจ ผู้เพิ่นกวดบังไฟของเฮา

มาเฮามาไหว้ท่านสำคัญ

ยกมืออ่อนให้มันถูกเสียงทอง

ให้มันถูกท่านองเสียงกลองเสียงแซง เฮาได้มาแข่งมา่วนน่าน

ให้ได้รางวัลพอนพอร้อย

พวกข้าน้อยน้อมเนี่ยววันทา

สาธุ สา กะพุทโธเป็นเค้า (คุณ รัตนวงศ์. 25 ก.พ. 2560 : สัมภาษณ์)

บทเพลงกล่อมเด็กซึ่งเป็นบทเชิงบังไฟ มีการใช้สัญลักษณ์จึงจะเข้าใจ เช่น "ตาไล ๆ" คือ เป็นสัญลักษณ์
แทนบังไฟ "ผู้เฒ่า" คือ เป็นสัญลักษณ์แทนกรรมการ "มาเฮามาไหว้ท่านสำคัญ ยกมืออ่อนให้มันถูกเสียงทอง" เป็นสัญลักษณ์
แทนการทำความเคารพผู้ที่อาวุโสกว่าตน

เมื่อวิเคราะห์จากบทเพลงกล่อมเด็กที่พบในตำบลห้องแซง จากการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน
พบว่าเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท มี 7 บทเพลง คือ บทเพลงนอนสาหล่า บทเพลงนอนสาหล่าหลับตาแม่สิกล่อม บทเพลงตำหล่อย
บทเพลงโอรังซิงซาดาคุดม บทเพลงเต้ย บทเชิงบังไฟ บทเพลงปั้งโกปั้งปลา พบว่ารูปแบบเป็นไปตามลักษณะฉันทลักษณ์
มีตัวบทค่อนข้างแน่นอน ภาษาในเพลงกล่อมเด็กเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นภาษาถิ่นภูไทห้องแซง ที่มีความหมายโดยตรง ความหมายแฝง
ภาษาถิ่นภูไท ห้องแซงมีการเลียนเสียงธรรมชาติ มีการเล่นคำ การซ้ำคำ การซ้ำความ และการใช้สำนวนโวหารในเพลงกล่อมเด็ก
ของคนภูไท มีทั้งสำนวนโวหารที่เป็น สำนวนอุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ สัญลักษณ์

สรุปผล

จากการวิจัย พบว่าบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท ตำบลห้องแซง อำเภอลองนงกา จังหวัดยโสธร เพลงกล่อมเด็ก
ช่วยสร้างความอบอุ่นทางจิตใจให้แก่เด็ก อีกทั้งยังสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่ามีคนคอย
ประคับประคองดูแลตนเอง และมีความรู้สึกที่ไม่ถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว บทเพลงกล่อมเด็กเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจาก
ภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นเพลงที่ชาวบ้านสืบทอดมาจากปากต่อปาก สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน อาศัยการฟังและการจดจำ
ต้นกำเนิดที่มาไม่แน่นอนชัดเจน สืบทอดกันมาโดยไม่ทราบต้นตอแน่ชัดว่าผู้ใดเป็นผู้แต่ง หรือผู้ขับร้องคนแรก เพลงกล่อมเด็ก
ของคนภูไท ถูกเรียบเรียงหรือเรียบเรียงถ้อยคำขึ้นด้วยคำที่เรียบง่าย เป็นเพลงที่ผู้ขับร้องต้องการให้เด็กฟังเพลิดเพลิน
จะได้นอนหลับเร็วขึ้น แฝงด้วยการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ประพฤติตนตามจารีตประเพณี มีความรัก และห่วงหาพันธุธรรม
ของตน รวมถึงค่านิยมที่สังคมยอมรับ และยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าอะไรคือพฤติกรรมที่ดี ที่ควรปฏิบัติต่อกันในชีวิตประจำวัน
ในขณะที่เดียวกันผู้ขับร้องก็เพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ไปด้วยกัน

จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ ผู้ขับร้องเพลงกล่อมเด็กที่พบในตำบลห้องแซง จำนวน 11 คน พบว่าเพลงกล่อมเด็ก
ของชาวภูไท ตำบลห้องแซง อำเภอลองนงกา จังหวัดยโสธร มี 7 บทเพลง แต่ละบทเพลงมีสำเนียงภาษาภูไทเป็นส่วนใหญ่
และมีภาษาไทยถิ่นอีสานปะปนในบทเพลงกล่อมเด็กของคนภูไทห้องแซงเพียงเล็กน้อย และเนื้อหาคำร้องเป็นสำเนียงภาษาภูไท
ของคนบ้านห้องแซงเป็นส่วนใหญ่

เมื่อวิเคราะห์จากบทเพลงกล่อมเด็กที่พบในตำบลห้องแซง จากการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน
พบว่าเพลงกล่อมเด็กของคนภูไท มี 7 บทเพลง คือ บทเพลงนอนสาหล่าหลับตาแม่สิกล่อม บทเพลงตำหล่อย บทเพลงโอรังซิงซาดาคุดม
บทเพลงเต้ย บทเชิงบังไฟ บทเพลงปั้งโกปั้งปลา และบทเพลงนอนสาหล่า พบว่ารูปแบบเป็นไปตามลักษณะฉันทลักษณ์
มีตัวบทค่อนข้างแน่นอน ภาษาในเพลงกล่อมเด็กเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นภาษาถิ่นภูไทห้องแซง ที่มีความหมายโดยตรง ความหมายแฝง
ภาษาถิ่นภูไทห้องแซงมีการเลียนเสียงธรรมชาติ มีการเล่นคำ การซ้ำคำ การซ้ำความ และการใช้สำนวนโวหารในเพลงกล่อมเด็ก
ของคนภูไท มีทั้งสำนวนโวหารที่เป็นสำนวนอุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ สัญลักษณ์

อภิปรายผล

จากการศึกษาเพลงกล่อมเด็กของคนผู้ไทห้องแซง ตำบลห้องแซง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สามารถอภิปรายผลเพิ่มเติมในบทบาทของเพลงกล่อมเด็กของคนผู้ไท แบ่งออกเป็น 9 ลักษณะ ดังนี้

1. บทบาทช่วยกล่อมให้เด็กนอนหลับได้เร็วขึ้น หลับสนิทไม่รบกวนผู้เลี้ยงดู การใช้เพลงกล่อมเด็กทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน นอนหลับง่าย ช่วยผ่อนคลายความเหนื่อยล้าของผู้เลี้ยงดู เนื่องจากผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กมีภารกิจอื่น ๆ ต้องทำ เช่น ทำงานบ้าน ทำอาหาร ดูแลครัวเรือน ดังนั้น เพลงกล่อมเด็กจึงถูกนำมาใช้ในการเทกกล่อมให้เด็กนอนหลับได้ง่ายขึ้น เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กได้มีเวลาในการทำงานอย่างอื่นไปด้วย เนื่องจากช่วงทำนองเนิบนาบช้า ๆ เอื้อนเสียงยาว ทำให้เด็กรู้สึกเคลิบเคลิ้มและเพลิดเพลินไปกับทำนองจนกระทั่งหลับในที่สุด

2. บทบาทในการเป็นเครื่องมือในการอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาจิตใจ เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กบางเพลงมีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะในเนื้อร้องมีการสอดแทรกคติสอนใจทั้งคติทางธรรมและคติทางโลกรวมอยู่ด้วย เช่น สอนให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ อีกทั้งในเรื่องคติทางธรรมได้สอนเรื่องความกตัญญู สอนเรื่องความรัก สอนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ

3. บทบาทการสร้างเสริมความเพลิดเพลินทั้งต่อผู้ร้องและผู้ฟัง การร้องเพลงกล่อมเด็กเป็นการผ่อนคลายอารมณ์เครียดจากการงาน หรือการเลี้ยงดูเด็ก เพราะไม่เพียงแต่เฝ้าดูเท่านั้น แต่ยังมีมาร้องเพลงขับกล่อมให้เกิดความเพลิดเพลิน โดยความบันเทิงนั้นเกิดได้จากทำนอง จังหวะ สีลา น้ำเสียง และอารมณ์ของผู้ขับร้อง รวมถึงเนื้อหาที่มีความหลากหลาย เช่น การแสดงความรัก การขู่ว่าจะตี การปลอบ เป็นต้น

4. บทบาทในการเป็นเครื่องบ่งบอกถึงวัฒนธรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน เพลงกล่อมเด็กของคนผู้ไท สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการเลี้ยงลูกของคนไทย ตลอดจนผลผลิตทางวัฒนธรรมที่มีการพัฒนามาเป็นลำดับ มีการจดจำ ถ่ายทอด และส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง

5. บทบาทในการสะท้อนสภาพวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคม เพลงกล่อมเด็กมีเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตในเรื่องของการทำมาหากินเลี้ยงชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์

6. บทบาทในการเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงลักษณะร่วมของกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน เพลงกล่อมเด็กที่อยู่ในชุมชน หรือภูมิภาคเดียวกันจะมีรูปแบบเนื้อหา และภาษาใกล้เคียงกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรม เช่น เรื่องภาษา การแต่งกาย วิถีชีวิต สภาพสังคม ตลอดจนความคิด ความเชื่อ เป็นต้น

7. บทบาทในการสะท้อนให้เห็นถึงความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยง จากตัวบทเพลงกล่อมเด็กซึ่งโดยมากคือ พ่อแม่ สังเกตจากวิธีที่เรียกเด็กในคำกล่อมมักเรียกด้วยถ้อยคำที่แสดงถึงความรักทะนุถนอม เช่น คำแพง คำหล้า คำหล่อย เป็นต้น

8. บทบาทในการให้ความรู้เรื่องคำศัพท์และภาษา การใช้โวหารง่าย การเปรียบเทียบ เพลงกล่อมเด็กจะประกอบด้วยคำศัพท์ต่าง ๆ เช่น การกล่าวถึงสัตว์ประเภทต่าง ๆ อาทิ นก วัว ควาย ฯลฯ

9. บทบาทในการเป็นฐานการปูพื้นฐานการศึกษาของเด็ก การขับกล่อมด้วยถ้อยคำง่าย ๆ มีสัมผัสคล้องจองกัน ช่วยให้เด็กสามารถจดจำได้ดีขึ้น

นอกจากนี้เพลงกล่อมเด็กของคนผู้ไทห้องแซง ยังพบว่าเป็นเพลงที่แสดงให้เห็นความรักของแม่ที่มีต่อลูกสอดแทรกอยู่ช่วยทำให้เกิดความเพลิดเพลินในเวลาอนหลับ สอดคล้องกับผะอบ โปะษะกฤษณะ และคณะ (2521 : 74) กล่าวว่าไว้ว่าบรรดาแม่ทั้งหลายจะพูดปลอบโยนให้ลูกนอนหลับด้วยใบหูอันยิ้มแย้ม แม้จะสัมผัสลูกอย่างอ่อนโยน บางคนชอบจูบมือลูก ชอบจับแขนลูกมาไว้ในมือ คอยโอบอุ้มเอาอกเอาใจอยู่เสมอ และพูดด้วยความรักความเอ็นดูต่าง ๆ นานา เช่น เรียกลูกว่า คนดีของแม่ ลูกรักของแม่ พูนหัวของแม่ ดวงใจของแม่ ยอดรักของแม่ แม่คุณหรือพ่อคุณของแม่ สังคมของครอบครัวไทยจึงเลี้ยงลูกด้วยความรักเป็นเช่นนี้ตลอดมา และสอดคล้องกับผ่องพันธุ์ มณี (2529 : 2) กล่าวว่าตามธรรมเนียมของคนไทยโดยทั่วไปความรักใคร่ลูกหลานที่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย แสดงออกมานั้น มักแสดงออกมาในรูปแบบของการตามใจมากกว่าการจูบ แสดงความรักใคร่หรือพูดบอกกล่าวให้เด็กได้รับรู้ความรักและความรู้สึกของพ่อแม่ ส่วนเนื้อหาคำร้องจะพบว่าเพลงกล่อมเด็กของคนผู้ไทตำบลห้องแซง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ อาจมีคำร้องที่คล้ายคลึงกับภาษาถิ่นอีสานทั่วไป อาจเกิดจากการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่มีผู้คนในชุมชนนั้น ๆ ได้อพยพย้ายถิ่นกันเข้ามา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเพลงกล่อมเด็กในท้องถิ่นอื่น ๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบด้านวรรณศิลป์ระหว่างเพลงกล่อมเด็กของคนภูไทท้องถิ่นกับเพลงกล่อมเด็กของท้องถิ่นอื่น ๆ
2. ควรศึกษาคติชาวบ้านในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความเชื่อ ค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละสังคม

รายการอ้างอิง

- กองทัพ เคลือบพินิจกุล. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดนัย ไชยโยธา. (2551). *รู้รักษ์ภาษาไทย : ส่วนวนโวหาร*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ และคณะ. (2521). *เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด พิมพ์ครั้งที่ 5*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. (2529). *วิวัฒนาการของเพลงกล่อมเด็ก*. วารสารสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 กุมภาพันธ์ 2529.
- วารุณี พลบูรณ์. (2538). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิเชียร เกษประทุม. (2532). *ส่วนวนไทย*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วัดป่าจันทนาราม. (2559). *ศูนย์วัฒนธรรมภูไท*. ตำบลห้อยแขง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร.
- อมรา กล้าเจริญ. (2553). *เพลงและการละเล่นพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อ้างอิงการสัมภาษณ์

- แก้วคำ ห้อยแขง บุญมี อ่อนแก้ว และคณะ. อายุ 60 ปี. เกษตรกรรม. 325 หมู่ 13 บ้านหนองตัว
ตำบลห้อยแขง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร. (25 กุมภาพันธ์ 2560) สัมภาษณ์.
- คุณ รัตนวงศ์. อายุ 59 ปี. เกษตรกรรม. 37/1 หมู่ 4 บ้านหนองบึง ตำบลห้อยแขง อำเภอเลิงนกทา
จังหวัดยโสธร. (วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2560) สัมภาษณ์.
- คำตา วงศ์ทอง. อายุ 72 ปี. ประธานกลุ่มทอผ้าบ้านห้อยแขงบ้านห้อยแขง. 46/17 หมู่ 4 บ้านห้อยแขง ตำบลห้อยแขง
อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร. (วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2560) สัมภาษณ์.
- ทองมาก ละคร. อายุ 70 ปี. เกษตรกรรม. 46/17 หมู่ 4 บ้านห้อยแขง ตำบลห้อยแขง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร.
(วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2560) สัมภาษณ์.
- ทองเหลา ทวีชาติ. อายุ 72 ปี. เกษตรกรรม. 163 หมู่ 16 บ้านเหล่านคร ตำบลห้อยแขง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร.
(วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2560) สัมภาษณ์.

